

YÖNETİM SİSTEMLERİ

Yönetim Sistemi Modelleri:

Deming tarafından geliştirilen,

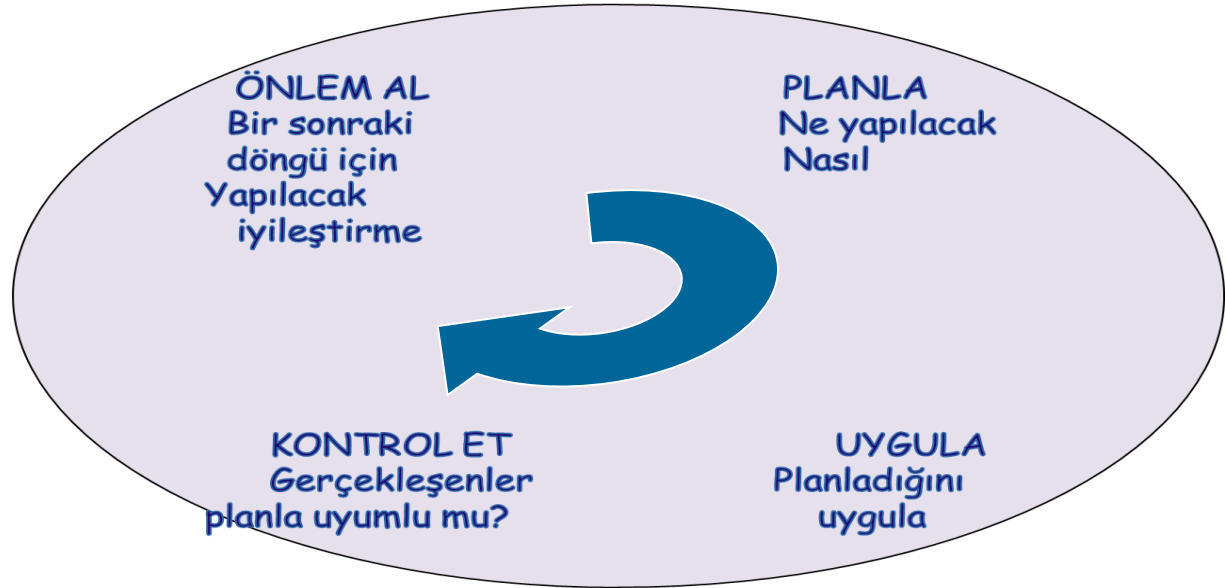
“Planla - Uygula - Kontrol Et - Önlem Al”

kavramlarını içeren sürekli iyileştirme döngüsü ile uygulanır.

YÖNETİM SİSTEMLERİ

Şematik olarak incelersek;

PUKÖ :

DEMING SARMALI

YÖNETİM SİSTEMLERİ

Tüm yönetim sistemlerinin temelinde **sürekli iyileştirme** prensibi yer alır.

YÖNETİM SİSTEMLERİ

Tüm yönetim sistemleri
gönüllük esasına dayanır.

Neden Yönetim Sistemleri?

- ✓ Sosyal, çevresel ve finansal riskleri yönetmek
- ✓ Verimliliği artırmak
- ✓ Maliyetleri düşürmek
- ✓ Paydaşların memnuniyetini artırmak
- ✓ Marka ve itibarı korumak
- ✓ Sürekli gelişim sağlamak

Denetim Yapan Kişi/Kuruluşa Göre Denetim Tipleri:

- ✓ 1. Taraf denetimleri: Kuruluş içi denetimdir.
- ✓ 2. Taraf denetimleri: Kuruluşun müşteri tarafından denetlenmesidir.
- ✓ 3. Taraf denetimleri: Kuruluşun bağımsız bir organizasyon tarafından denetlenmesidir.

Kuruluşların yönetim sistemleri konusunda belgelendirilmeleri için
3. Taraf denetimi yapılır.

Bazı yönetim sistemleri;

- ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi
- ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi
- SA 8000 Sosyal Sorumluluk Standardı
- OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi

Tarihçesi:

OHSAS 18001, İngiliz Standartlar Enstitüsü (BSI) tarafından yayınlanmış olan "İş Sağlığı ve Güvenliği" standardıdır.

İlk olarak
18001:1999 yayınlandı.

Son revizyon
18001:2007

OHSAS 18001 İSG YÖNETİM SİSTEMİ

Diğer yönetim sistemlerinden farkı;

OHSAS 18001 kuruluşların ürün ve hizmetlerinin güvenliğinden çok çalışanın sağlığına ve işin güvenliğine yönelik bir standarttır.

Faydaları;

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Yönetim Sistemi ile çalışanlar, yönetenler ve denetleyenlerin rol ve sorumlulukları açık hale getirilerek çalışanların katılımını sağlar.

OHSAS 18001 İSG YÖNETİM SİSTEMİ

İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sisteminin amacı;

OHSAS 18001 Standardının Maddeleri:

1. Kapsam
2. Referans Yayınlar
3. Terimler ve Tarifler
4. İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Gereklilikleri *

* Standardın uygulama maddesi 4. maddedir.

4.1 Genel Şart

4.2 İş Sağlığı ve Güvenliği Politikası

4.3 Planlama

4.3.1 Tehlike tanımlama, risk değerlendirme,
kontrollerin belirlenmesi

4.3.2 Yasal ve diğer gereklilikler

4.3.3 Hedefler ve programlar

4.4 Uygulama ve Operasyon

4.4.1 Kaynaklar, görevler, sorumluluk, hesap verme ve yetki

4.4.2 Eğitim, bilinç ve yeterlilik

4.4.3 İletişim, katılım ve danışma

4.4.4 Dokümantasyon

4.4.5 Dokümanların kontrolü

4.4.6 İşletme kontrolü

4.4.7 Acil durum ve tepki

4.5 Kontrol

4.5.1 Performans ölçümü ve izleme

4.5.2 Uygunluğun değerlendirilmesi

4.5.3 Kazalar, olaylar, uygunsuzluklar, düzeltici faaliyet ve önleyici faaliyetler

4.5.4 Kayıtların kontrolü

4.5.5 İç denetleme

4.6 Yönetimin Gözden Geçirilmesi

Standardın 3. maddesinde tanımlara yer verilmiştir.
Bunlardan bazıları;

Tehlike:

İnsanların yaralanması veya sağlığının bozulması veya bunların birlikte gerçekleşmesine sebep olabilecek kaynak, durum veya işlem

Tehlike Tanımlaması:

Bir tehlikenin varlığını tanıma ve özelliklerini tarif etme prosesi

Risk:

Tehlikeli bir olayın veya maruz kalma durumunun meydana gelme olasılığı ile olay veya maruz kalma durumunun yol açabileceği yaralanma veya sağlık bozulmasının ciddiyet derecesinin birleşimi

Yani;

RİSK= tehlikenin şiddet derecesi X ortaya çıkma olasılığı

Riskin Değerlendirilmesi:

Tehlikelerden kaynaklanan riskin büyüklüğünü tahmin etmek ve mevcut kontrollerin yeterliliğini dikkate alarak riskin kabul edilebilir olup olmadığına karar vermek için kullanılan proses

Kabul Edilebilir Risk:

Kuruluşun, yasal zorunluluklara ve kendi iş sağlığı ve güvenliği politikasına göre, tahammül edebileceği düzeye indirilmiş risk

Genel Şart (Madde 4.1)

İSG standardının şartlarına uygun olarak bir İSG yönetim sistemi kurulmalı, dokümante edilmeli, sürdürülmeli, sürekli olarak iyileştirilmelidir.

Kapsam

Kuruluş, İSG yönetim sisteminin kapsamını tarif etmeli ve dokümante etmelidir.

Örneğin; birden fazla faaliyet, hizmet gerçekleştirilmesi durumunda ilgili faaliyet veya hizmet (birbiri ile ilişkisi olmamak koşuluyla) kapsam dışı bırakılabilir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Politikası (Madde 4.2)

- Kuruluşun İSG risklerinin yapısına ve büyüklüğüne uygun olmalıdır.
- İSG hedeflerinin belirlenmesi ve gözden geçirilmesi için bir çerçeve oluşturmalıdır.

İSG Politikası aşağıdaki taahhütleri içermelidir;

- Yaralanmaların ve sağlık bozulmalarının önlenmesi,
- İSG yönetiminin ve İSG performansının sürekli iyileştirilmesi,
- İSG mevzuatına ve üyesi olduğu kuruluşların şartlarına uyulacağı.

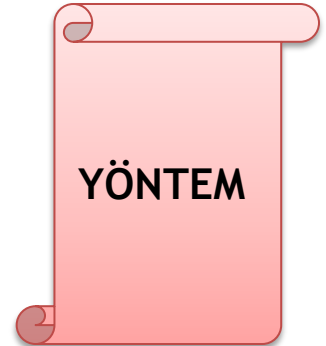
Tehlike tanımlama, risk değerlendirme, kontrollerin belirlenmesi (Madde 4.3.1)

Kuruluş sürekli olarak tehlikelerin tanımlanması, risklerin değerlendirilmesi ve gerekli kontrollerin belirlenmesi için prosedürler oluşturmalı ve sürdürmelidir.

OHSAS 18001 İSG YÖNETİM SİSTEMİ

Kuruluş tehlike tanımlaması ve risk değerlendirmesi için yöntem belirlemelidir.

Kontrolleri belirlerken, aşağıdaki hiyerarşiye uygun olarak risklerin azaltılması düşünülmelidir;

1. Ortadan kaldırma,
2. Yerine koyma,
3. Mühendislik kontrolleri,
4. İşaretler/uyarılar ve/veya diğer idari kontroller,
5. Kişisel koruyucu donanım.

OHSAS 18001 İSG YÖNETİM SİSTEMİ

İşyerindeki Risklere

Örnek:

- Kayma, takılma ve benzeri nedenlerle düşme

İşyerindeki Tehlikelere

Örnek:

- Kaygan yüzeyler
- Dar geçişler
- Düzensiz yüzeyler

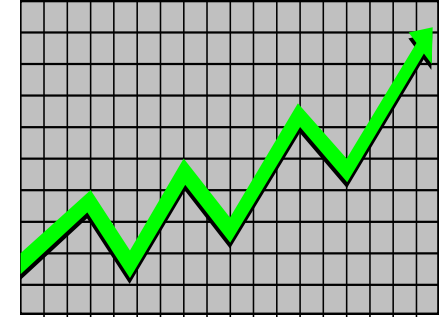
Yasal ve Diğer Şartlar (Madde 4.3.2)

1. Uygulanabilir yasal şartların,
2. Kuruluşun taahhüt ettiği diğer şartların belirlenmesi ve bunlara ulaşmak için prosedür oluşturulmalıdır.

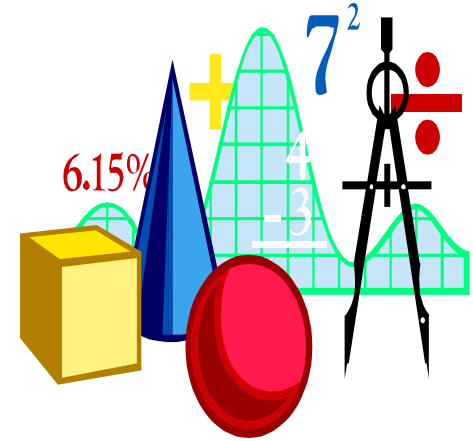
Hedefler ve Programlar (Madde 4.3.3)

Her bir ilgili fonksiyon ve seviyede dokümante edilmiş iş sağlığı ve güvenliği hedefleri oluşturulmalı, uygulanmalı ve sürdürülmelidir.

OHSAS 18001 İSG YÖNETİM SİSTEMİ

Hedefler pratik olan durumlarda ölçülebilir büyüklüklerle ifade edilmeli ve İSG politikası ile tutarlı olmalıdır.

Hedefler oluşturulurken ve gözden geçirilirken dikkat edilecek hususlar;

- Yasal şartlar ve kuruluşun taahhüt ettiği diğer şartlar,
- İSG riskleri,
- Teknolojik seçenekler,
- Finansal durum,
- Çalıştırma şartları,
- İlgili tarafların görüşleri.

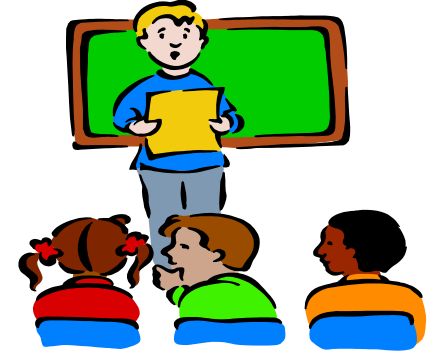
Kaynaklar, görevler, sorumluluk, hesap verme ve yetki
(Madde 4.4.1)

- Gerekli kaynakların sağlanması
(altyapı, insan kaynakları vb.),
- Görevler, sorumluluklar ve hesap verme durumları tayin edilmeli ve dokümanite edilmeli ve duyurulmalıdır.

Eğitim, Bilinç ve Yeterlilik (Madde 4.4.2)

Kuruluş, iş yerinde, kontrolü altında iş sağlığı ve güvenliğini etkileyebilecek görevleri yapan personelin uygun eğitim, öğretim veya tecrübe itibarıyla yeterli olmasını sağlamalı ve bununla ilgili kayıtları muhafaza etmelidir.

İletişim (Madde 4.4.3)

Kuruluş, İSG tehlikeleri ve İSG yönetim sistemi ile ilgili olarak aşağıdakiler için prosedürler oluşturmalı, uygulamalı ve bunları sürdürmelidir.

Kendi içinde

Yükleniciler ve
ziyaretçiler

İlgili taraflar

PROSEDÜR

Katılım ve Danışma (Madde 4.4.3)

Kuruluş aşağıdakiler için prosedürler oluşturmalı uygulamalı ve bunları sürdürmelidir.

- Çalışanların İSG ile ilgili faaliyetlere katılımı
- İSG konularında temsil
- İSG'yi etkileyen değişiklikler için çalışanlara danışma
- İSG'yi etkileyen değişiklikler için yüklenicilerle danışma

Dokümantasyon (Madde 4.4.4)

Aşağıdakileri içermelidir;

- İSG politikası ve hedefleri,
- Kapsamının açıklaması,
- Yönetim sisteminin ana elemanları ve etkileşimin açıklaması ve ilgili dokümanlara atıf,

OHSAS 18001 İSG YÖNETİM SİSTEMİ

- İSG standardının gerektirdiği dokümanlar, kayıtlar dâhil,
- İSG risklerinin yönetilmesine ilişkin olarak kuruluş tarafından gerekli olduğu belirlenen dokümanlar, kayıtlar dâhil.

Doküman Kontrolü (Madde 4.4.5)

- Dokümanların yayınlanmasından önce yeterlilikleri onaylanmalıdır.
- Gözden geçirilmesi, gerekli olduğunda revize edilmesi ve yeniden onaylanmalıdır.
- Değişikliklerinin ve geçerli sürüm statülerinin belirlenmelidir.

- Dokümanlar, okunabilir ve tanınabilir olmalıdır.
- Geçerli sürümlerinin kullanım noktalarında hazır bulundurulması sağlanmalıdır.
- Dış kaynaklı dokümanların belirlenmesi ve bunların dağıtımını kontrol edilmelidir.
- Geçersiz hale gelmiş dokümanlar uygun şekilde işaretlenmelidir.

İşletme Kontrolü (Madde 4.4.6)

Kuruluş, belirlenmiş tehlikelerle ilgili olan ve İSG risklerinin yönetilmesi için kontrol tedbirlerinin uygulanması gereken işlemleri ve faaliyetleri tespit etmelidir.

Buna değişiklik yönetimi dâhil olmalıdır.

Örneğin;

- Taşıma işleri,
- Depolama işleri,
- Taşeron faaliyetleri,
- Kişisel koruyucu kullanımı,
- Yüksekte çalışma vb.

Acil Durum ve Tepki (Madde 4.4.7)

- Potansiyel acil durum halleri tanımlanmalıdır.
- Bu gibi acil durum hallerinde gereken işlemlerin yapılmasını sağlamalıdır.

Performans Ölçümü ve İzleme (Madde 4.5.1)

İSG performansını düzenli bir temelde izlemek ve ölçmek için prosedürler oluşturulmalı, uygulanmalı ve sürdürülmelidir.

Neler izlenmeli ve ölçülmelidir?

- İSG hedeflerine ulaşma derecesi,
- İş kazaları,
- Kontrollerin etkinlik derecesi (hem sağlık hem güvenlik için) vb.

Uygunluğun Değerlendirilmesi (Madde 4.5.2)

Uygunluk taahhüdü ile tutarlı olarak, kuruluş uygulanabilir kanuni şartlara uygunluğun periyodik olarak değerlendirilmesi için prosedürler oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir.

Örneğin; ağır ve tehlikeli işlerde çalışacak personelin işe başlama esnasında o işte çalışacağına dair raporunun olması.

Uygunluğun Değerlendirilmesi (Madde 4.5.2)

Kuruluş, uymayı taahhüt ettiği diğer şartlara uygunluğu değerlendirmelidir (sivil toplum kuruluşları, banka vb.).

Olay Araştırması (Madde 4.5.3.1)

Olayların meydana gelmesine sebep olabilen veya katkıda bulunabilen İSG eksikliklerini ve diğer faktörler belirlenmelidir.

OHSAS 18001 İSG YÖNETİM SİSTEMİ

- Düzeltici faaliyet ihtiyacı belirlenmeli,
- Önleyici faaliyet fırsatları tespit edilmeli,
- Sürekli iyileştirme fırsatları tespit edilmeli,
- Bu gibi araştırmaların sonuçları yayınlamadır.

Yukarıdakiler için prosedürler oluşturulmalı, uygulanmalı ve sürdürülmelidir.

Uygunsuzluk, Düzeltici Faaliyet ve Önleyici Faaliyet (Madde 4.5.3.2)

Kuruluş, gerçek ve potansiyel uygunsuzlukların ele alınması, düzeltici ve önleyici faaliyetlerin yapılması için prosedürler oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir.

Yapılan düzeltici ve önleyici faaliyetlerin etkinliği gözden geçirilmelidir.

Kayıtların kontrolü(Madde 4.5.4)

- Kayıtların tanımlanması,
- Muhafaza edilmesi, korunması,
- Geri alınması,
- Tutulması ve elden çıkarılması.

Yukarıdakiler için prosedürler oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir.

OHSAS 18001 İSG YÖNETİM SİSTEMİ

İSG kayıtları okunaklı, ayırt edilebilir ve izlenebilir olarak kalmalıdır.

İç tetkik (Madde 4.5.5)

Aşağıdakileri sağlayıp sağlamadığının tayin edilmesi sistemin tetkiki yapılmalıdır.

- Standardın şartları dâhil, İSG yönetim sistemi için planlanmış düzenlemelere uygunluğu,
- Düzenli bir şekilde uygulanma ve sürdürülme durumu,
- Politika ve hedeflerini karşılamaındaki etkinliği.

OHSAS 18001 İSG YÖNETİM SİSTEMİ

Yönetime, tetkiklerin sonuçları hakkında bilgi sağlanması içinde belirli aralıklarla sistemin tetkiki gerçekleştirilmelidir.

Tetkik prosedürleri aşağıdakileri içermelidir;

- Tetkiklerin planlanması ve uygulanması, sonuçların bildirilmesi ve ilgili kayıtların tutulması ile ilgili sorumluluklar, yeterlilikler ve şartlar,
- Tetkik kriterlerinin, kapsamının, sıklığının ve metotlarının belirlenmesi.

Tetkikçilerin seçimi ve tetkiklerin yürütülmesi tetkik prosesinin objektifliğini ve tarafsızlığını sağlamalıdır.

Yönetimin Gözden Geçirmesi (Madde 4.6)

Yönetimin gözden geçirmesinin girdileri;

- İç tetkiklerin ve kanuni şartlara ve diğer şartlara uygunluğun değerlendirilmesinin sonuçları,
- Katılım ve danışma sonuçları (Madde 4.4.3),

- Kuruluş dışındaki ilgili taraflarla yapılan iletişim, şikâyetler dâhil,
- Kuruluşun İSG performansı,
- Hedeflere ulaşılma derecesi,
- Olay araştırmalarının, düzeltici ve önleyici faaliyetlerin durumu,

- Önceki yönetim gözden geçirmelerininin takip işlemleri,
- İSG ile ilgili olarak değişen şartlar, İSG ile ilgili kanuni ve diğer şartlar dâhil,
- İyileştirme tavsiyeleri.

OHSAS 18001 İSG YÖNETİM SİSTEMİ

Yönetimin gözden geçirmesinin çıktıları, iletişim ve danışma için hazır hale getirilmelidir (Madde 4.4.3).

KAYIT